

Paulus om slaveri

- Den tidlige kristendom havde ikke en specifik lære om slaveriet. Slaveri var en del af både det jødiske og de antikke græsk-romerske samfund, som kristendommen vandt sin tidligste udbredelse i.
- 5 Slaverne i oldtidens samfund var ikke en ensartet gruppe, men havde forskellige levevilkår. Men hvad enten man var en fysisk hårdtarbejdende landbrugsslave eller en lærd husslave med privilegier, var man juridisk set et andet menneskes ejendom på samme måde som f.eks. redskaber, bygninger og genstande. Denne tingsliggørelse af et medmenneske var svær at forlige med den kristne næstekærlighed og det kristne broder- og søsterskab, hvor alle var lige overfor Gud og Kristus.
- 10 Denne spænding ses bl.a. i Paulus' breve.
- Idet han forkyndte det kristne budskab blandt ikke-jøder (heraf tilnavnet "Hedningeapostelen") på sine rejser, grundlagde Paulus flere kristne menigheder i bl.a. Syrien, Anatolien, Makedonien og Grækenland. Til disse menigheder skrev Paulus flere breve på græsk, hvori han vejledte dem både i trosspørgsmål, gudsdyrkelse, etik og menighedspleje. Paulus' breve indeholder således vigtige informationer angående de tidligste kristne, deres troslære, deres ritualer, deres menigheder og disses interne forhold. Det Nye Testamente indeholder tretten breve, der er blevet tilskrevet Paulus. Dog er det kun de syv af disse, der med sikkerhed kan regnes for autentiske Paulus-breve. De autentiske Paulus-breve (skrevet i perioden ca. 51-58) udgør de ældste skrifter i Det Nye Testamente. Kolossenserbrevet tilskrives ifølge traditionen ligeledes Paulus, men blandt forskere hersker der uenighed om brevets forfatterskab. Efeserbrevet, Timotheus-brevene og Titusbrevet anses af de fleste forskere for ikke at være skrevet af Paulus, men af senere ukendte forfattere.
- 20

- [Paulus: Galaterbrevet, kapitel 3:] [...] 26. I er alle Guds børn ved troen, i Kristus Jesus. 27. Alle I, der er døbt til Kristus, har jo iklædt jer Kristus. 28. Her kommer det ikke an på at være jøde eller græker, på at være træl eller fri, på at være mand og kvinde, for I er alle én i Kristus Jesus. [...]
- 25

- [Paulus: Første Korintherbrev, kapitel 7:] 17. Men enhver skal leve sådan, som Herren har tildelt ham, som Gud har kaldet ham. Sådan bestemmer jeg det i alle menigheder. 18. Var man omskåret, da man blev kaldet, skal man ikke lave om på det, og var man ikke omskåret, skal man ikke lade sig omskære. 19. Om man er omskåret eller ej, betyder ikke noget, men det gør lydighed mod Guds bud. 20. Enhver skal blive i det kald, som han blev kaldet i. 21. Var du træl, da du blev kaldet, så tag dig ikke af det – men har du også mulighed for at blive fri, så benyt dig helle-
- 30
- 35 re af det – 22. for den, der blev kaldet til at høre Herren til, mens han var træl, er Herrens frigivne; ligeså er den, der blev kaldet som fri, Kristi træl. 23. I blev købt dyrt. Vær ikke menneskers trælle. 24. Brødre, over for Gud skal enhver blive i det, som han blev kaldet i. [...]

- [Kapitel 12:] [...] 12. For ligesom legemet er en enhed, selv om det har mange lemmer, og alle legemets lemmer, så mange som de er, dog danner ét legeme, sådan er det også med Kristus.¹
- 40 13. For vi er alle blevet døbt med én ånd til at være ét legeme, hvad enten vi er jøder eller grækere, trælle eller frie, og vi har alle fået én ånd at drikke. [...] Sådan som Gud har sammenføjet legemet, har han givet det, som mangler ære, desto større ære, 25. for at der ikke skulle opstå

¹ Den kristne menighed opfattes her som Kristi legeme.

splid i legemet, men lemmerne være enige og have omsorg for hinanden. 26. Lider én legemsdel, så lider også alle de andre. Bliver én legemsdel hædret, så glæder også alle de andre sig.

- 5 [Paulus: *Filemonbrevet*.] [Brevet er skrevet i anledning af slaven Onesimos, der er løbet væk fra sin herre Filemon. Under flugten har Onesimos opsøgt Paulus, der har omvendt ham, ligesom Paulus tidligere har omvendt Filemon. Onesimos har gjort sig nyttig, så Paulus vil gerne beholde ham hos sig. For at få Filemons samtykke til dette sender Paulus derfor Onesimos tilbage til Filemon og beder samtidig Filemon om ikke at straffe Onesimos. Normalt blev bortløbne slaver straffet hårdt. Hele brevet lyder således:]
- 10

1. Fra Paulus, Kristi Jesu fange, og vor broder Timotheus.

- Til vor kære medarbejder Filemon 2. og til vor søster Appia, til vor kære medkæmper Arkippos og til menigheden i dit hus.² 3. Nåde være med jer og fred fra Gud, vor Fader, og Herren Jesus Kristus!
- 15

4. Jeg takker altid min Gud, når jeg nævner dig i mine bønner, 5. for jeg hører om den kærlighed og tro, som du har til Herren Jesus og over for alle de hellige. 6. Jeg beder om, at din delagtighed i troen må føre dig til indsigt³ i alt det gode, vi har fået i Kristus. 7. Din kærlighed har været til stor glæde og trøst for mig, fordi de helliges hjerter er blevet beroliget ved dig, min broder.
- 20

8. Selv om jeg derfor med stor frimodighed i Kristus kunne foreholde dig din pligt, 9. vil jeg for kærlighedens skyld hellere rette en bøn til dig, sådan som jeg er: en gammel Paulus og nu også Kristi Jesu fange. 10. Jeg beder for Onesimos, mit barn,⁴ som jeg har fået i mit fangenskab,⁵ 11. ham, som ikke tidligere var til gavn for dig, men som nu er til gavn både for dig og for mig;⁶ 12. ham sender jeg tilbage til dig, og dermed mit eget hjerte. 13. Jeg havde helst beholdt ham hos mig, for at han i dit sted kunne være mig til hjælp i mit fangenskab for evangeliets skyld. 14. Men uden dit samtykke ville jeg intet gøre, for at det gode, som du gør, ikke skal ske af tvang, men af fri vilje.⁷ 15. Måske blev han taget fra dig for en tid, for at du kunne få ham tilbage for altid, 16. ikke længere som en slave, men som mere end en slave: en kær broder.⁸ Det er han i
- 25
- 30 høj grad for mig, og hvor meget mere skal han så ikke være det for dig, både i denne verden og i Herren!

17. Så sandt du regner mig for en trosfælle, så tag imod ham, som var det mig selv.⁹ 18. Har han gjort dig nogen uret eller skylder dig noget, så skriv det på min regning!¹⁰ 19. Jeg, Paulus,

² Filemon og hans kristne menighed var hjemhørende i den græske by Kolløsæ. Paulus inddrager her menigheden som vidner i sagen.

³ Paulus hentyder her til, at der er noget, som Filemon skal indse.

⁴ *Mit barn*: Onesimos er Paulus' åndelige barn, idet han har omvendt ham.

⁵ *Mit fangenskab*: Paulus skriver brevet mens han sidder i fangenskab. Der er her enten tale om hans korte fangenskab i byen Efesos (omkring år 54) eller hans husarrest i Rom (i slutningen af 50'erne).

⁶ Paulus foretager her et ordspil over navnet Onesimos, der betyder "gavnlig" eller "nyttig".

⁷ Paulus beder om Filemons samtykke til at beholde Onesimos hos sig.

⁸ I Kristus er herre og slave nu brødre.

⁹ Paulus opfordrer hermed Filemon til ikke at straffe Onesimos.

¹⁰ Dvs. hvis Onesimos i forbindelse med flugten har taget noget fra Filemon.

skriver med min egen hånd: Jeg vil betale!¹¹ For slet ikke at tale om, at du skylder mig dig selv. 20. Ja, min broder, lad mig få gavn af dig for Herrens skyld.¹² Giv mit hjerte ro i Kristus!

21. Jeg skriver til dig i tillid til, at du vil rette dig efter mig, ja, jeg ved, at du vil gøre mere, end jeg beder om.¹³ 22. Og én ting mere: Forbered dig også på at tage imod mig som din gæst.¹⁴ For jeg håber, at I får mig tilbage takket være jeres bønner.

23. Hilsen fra Epafras, min medfange for Kristi Jesu skyld, 24. og fra Markus, Aristark, Demas og Lukas, mine medarbejdere. 25. Herren Jesu Kristi nåde være med jeres ånd!

[*Kolossenserbrevet*, kapitel 3:] [...] 8. Nu skal også I aflægge det alt sammen: vrede, hidsighed, ondskab, spot og skamløs snak i jeres mund. 9. Lyv ikke for hinanden, for I har aflagt det gamle menneske med dets gerninger 10. og iført jer det nye, som fornyes i sin skabers billede til at have erkendelse. 11. Her kommer det ikke an på at være græker og jøde, omskåret og uomskåret, barbar, skyte,¹⁵ træl, fri, men Kristus er alt og i alle. [...]

22. Slaver, adlyd jeres jordiske herrer i alt, ikke som øjentjenere,¹⁶ der vil stå sig godt med mennesker, men af et oprigtigt hjerte i frygt for Herren. 23. Hvad I end gør, gør det af hjertet – for Herren og ikke for mennesker. 24. I ved jo, at I af Herren skal få jeres arv til gengæld. Tjen Kristus, vor Herre. 25. Den, der gør uret, skal få den uret igen, han har gjort, og der bliver ikke gjort forskel på folk.

[Kapitel 4:] 1. I, som er herrer, gør ret og skel¹⁷ mod jeres slaver; for I ved, at også I har en Herre i himlen.

[*Efeserbrevet*, kapitel 6:] [...] 5. Slaver, adlyd jeres jordiske herrer, som var det Kristus, med frygt og bæven og af et oprigtigt hjerte, 6. ikke som øjentjenere, der vil stå sig godt med mennesker, men som Kristi tjenere, der af hjertet gør Guds vilje. 7. Gør jeres arbejde med god vilje som et arbejde for Herren og ikke for mennesker. 8. I ved jo, at enhver skal få gengældt af Herren, hvad han gør af godt, hvad enten han er slave eller fri. 9. Og I, som er herrer, optræd på samme måde over for dem; lad være med at true. I ved jo, at de og I har den samme Herre i himlene, og han gør ikke forskel på nogen.

[*Første brev til Timotheus*, kapitel 6:] 1. Alle, som er under slaveåg, skal vise deres herrer al den ærbødighed, de har krav på, for at Guds navn og læren ikke skal blive til spot. 2. Og slaver, som har troende herrer, må ikke vise dem mindre ærbødighed, fordi de er brødre, men skal tjene

¹¹ *Med egen hånd*: Dvs. Paulus' signatur, der garanterer kaution for Onesimos.

¹² Filemon skylder som troende Paulus sin omvendelse til Kristus.

¹³ Paulus forventer mere end almindelig lydighed i denne sag og antyder muligvis her, at han forventer, at Filemon frigiver Onesimos.

¹⁴ Paulus forbereder altså Filemon på et kontrolbesøg.

¹⁵ *Skyte*: tilhørende skyterfolket. Berygtet folkeslag boende nord for Sortehavet.

¹⁶ *Øjentjenere*: folk, der kun udfører deres pligter, når man holder øje med dem. Hyklere.

¹⁷ *Skel*: det, der er rimeligt, retfærdigt.

dem endnu bedre, fordi de er troende og kære brødre, som selv lægger vægt på at gøre godt mod dem. Sådan skal du lære og formane.

5 [Titusbrevet, kapitel 2:] 9. Slaverne skal underordne sig under deres herrer i ét og alt og rette sig efter dem uden at sige dem imod; 10. de må ikke stikke noget til sig, men skal altid vise sand troskab, så de i ét og alt kan være en pryd for Guds, vor frelsers, lære.

10 11. For Guds nåde er blevet åbenbaret til frelse for alle mennesker 12. og opdrager os til at sige nej til ugudelighed og verdslige lyster og leve besindigt og retskaffent og gudfrygtigt i denne verden, 13. mens vi venter på, at vort salige håb skal opfyldes og vor store Gud og frelser, Jesus Kristus, komme til syne i herlighed. 14. Han gav sig selv hen for os for at løskøbe os fra al slags lovløshed og skaffe sig et rent folk som sin ejendom, ivrigt efter at gøre gode gerninger. 15. Tal sådan, og forman og tilrettevis, og gør det med eftertryk. Lad ingen ringeagte dig!

15

Uddragene fra Bibelen er fra den autoriserede danske oversættelse, © Det Danske Bibelselskab 1992.